

**POVJERENSTVO ZA PRISUTNOST U SVIJETU –
PREDSJEDNIŠTVO MVFSR-a
PROGRAM FORMACIJE
ZA AKTIVNU PRISUTNOST SVJETOVNIH FRANJEVACA U SVIJETU**

Siječanj 2013.

Temu priredio Attilio Galimberti, OFS, suradnici: Anna Pia Viola, fra Amando Trujillo Cano TOR i Lovro Sučić

Uvod Predsjedništvo Međunarodnog vijeća OFS-a, na sastanku u listopadu 2012., povjerilo je Povjerenstvu za prisutnost u svijetu zadatak da putem interneta ponudi tečaj formacije kako bi se svjetovnim franjevcima pomoglo da se uključenjem u društvo uhvate u koštac s izazovima predstavljenima u *Zaključcima* Generalnog kapitula OFS-a, održanog 2011. u São Paulu (Brazil). Mjesečni prilozi sastojat će se od četiri dijela: kratkog teorijskog tumačenja; osvrt na neke od izvora, organizacija i mrežnih stranica koje su bitno vezane uz temu; opis praktičnog primjera te na kraju nekoliko pitanja kako bi se potaknuo dijalog unutar bratstva i/ili neki prijedlozi za konkretno djelovanje. Te će priloge pripremiti članovi Povjerenstva za prisutnost u svijetu ili njegovi suradnici. Tema ovoga mjeseca je uloga laika u društvu. Nadamo se da će vam koristiti. Osim toga, potičemo vas da nam šaljete svoje komentare, prijedloge i ispravke kako bismo ovaj projekt mogli poboljšavati da bolje služi vašim potrebama. Podario vam Gospodin svoj mir!

1. Uloga laika u društvu

Učenje Crkve o ulozi laika u društvu je jasno: „Žive u svijetu, to jest u svim i pojedinim dužnostima i poslovima svijeta i u redovitim prilikama obiteljskoga i društvenog života, kojima je protkan njihov život. Tu su oni od Boga pozvani da, poput kvasca, iznutra pridonesu posvećenju svijeta vršeći vlastitu dužnost, vođeni evanđeoskim duhom, i tako drugima otkriju Krista, u prvom redu svijetleći svjedočanstvom svoga života, vjerom, nadom i ljubavlju. Na njih dakle na poseban način spada da sve vremenite stvari, s kojima su tijesno vezani, tako rasvijetle i uredi da se uvijek vrše po Kristu i da rastu i budu na slavu Stvoritelja i Otkupitelja.“ (LG 31).

Evanđeoski navještaj nade upućen je cijelome svijetu i, upravo **u svijetu i kroz svjetovne stvari**, vjernici laici odgovaraju na Božji poziv i svjedoče Njegovu **prisutnost**, utjelovljujući u svojim životima djelo Božje objave. Drugi vatikanski sabor upućuje nam važnu poruku: svijet nije prostor, mjesto ili sredstvo posvećenja. Naprotiv, to je **način življenja u** dostojanstvu djece Božje posred najskrovitijih rana čovječanstva koje je Krist preuzeo na sebe. Laici su, nadalje, „stručnjaci“ za mnoge sastavnice društvenog života (brak, obitelj, kultura, politika, ekonomija, itd.). U tim aspektima društvenog života Crkva je osobito i jedinstveno prisutna upravo po njima. Na ovim područjima oni su glavni i jedinstveni oblik prisutnosti Crkve jer „Crkva zahtjeva pomoć onih koji žive u svijetu, a stručnjaci su u poznavanju raznih ustanova i disciplina te shvaćaju njihov unutarnji mentalitet, bili oni vjernici ili nevjernici. Dužnost je svega Božjeg naroda, osobito pastira i teologa, da uz pomoć Duha Svetoga slušaju, razabiru i tumače razna mišljenja našeg vremena“ (GS 44). Crkva ne osluškuje svijet samo u svezi svojeg oruđa i jezika kojima mu se obraća, već kroz njih nastoji prihvaćati novost, nade, izazove i prisutnost Boga koji djeluje u svim područjima. Papa Pavao VI. u svojoj apostolskoj pobudnici *Evangelii nuntiandi* o laicima piše:

„Njihova prva i neposredna zadaća nije osnivanje i razvitak crkvenih zajednica — to je naročita uloga Pastira, već moraju nastojati da se ostvare sve one kršćanske i evanđeoske mogućnosti koje su skrivene, ali se već naslućuju i djeluju u stvarima ovoga svijeta. Vlastito polje njihova evangelizacijskog rada je veliki i složeni svijet politike, društvenog života, gospodarskih odnosa, ali i svijet kulture, znanosti, umjetnosti, međunarodnog života, sredstava društvenog priopćivanja, pa neke druge stvarnosti otvorene evangelizaciji kao što je ljubav, obitelj, odgoj djece i mladeži, stručni rad, ljudska patnja“ (EN 70).

Socijalni nauk pape Benedikta XVI. proizlazi iz razmišljanja Pavla VI. U svojoj enciklici *Caritas in veritate*, osvrće se na neka od temeljnih načela društvene uključenosti Crkve: „dijalog“, „bratstvo“, obitelj i posao, a posebnu pozornost također skreće na važnost poduzetništva i tržišta. Crkva treba kršćane koji svojim služenjem kroz promišljanje doprinose širenju vjere. Treba kršćane koji imaju hrabrosti promicati logiku prema kojoj je *biti* važnije od *imati* kao i osjećaj za siromaštvo kao pokretač razvoja i gospodarskog rasta. Potrebna je smjelost da se svjedoči činjenica da nam je Krist ostavio logiku darivanja i gubitka koji ne znači neuspjeh. Benedikt XVI. govori da su potrebni **obraćenje uma** i drugačiji način razmišljanja kako bi se ostvarili ovi ciljevi. „Ono što je potrebno jest učinkovit pomak u mentalitetu koji može dovesti do usvajanja *novih životnih stilova* ‘u kojem su potraga za istinom, ljepotom, dobrotom i zajedništvom s drugima za dobrobit zajedničkog rasta čimbenici koji određuju potrošačke izbore, štednje i ulaganja’“ (CV 51).

2. Izvori i reference

Izvori koji nas nadahnjuju da živimo društveno poslanje nalaze se u određenim člancima Pravila i Generalnih konstitucija, jednako kao i u dokumentima Drugog vatikanskog sabora koji su već citirani - *Lumen Gentium* i *Gaudium et Spes*. Pored njih tu su i apostolska pobudnica Pavla VI. *Evangelii nuntiandi* i novija enciklika Benedikta XVI. *Caritas in veritate*, obje ranije navedene. Ostali korisni dokumenti uključuju apostolsku pobudnicu Ivana Pavla II. *Christifideles laici*; dekret Drugog vatikanskog sabora *Apostolicam actuositatem*; i pismo Generalnih ministara Franjevačke obitelji s naslovom *Poslanje franjevačkih vjernika laika u Crkvi i u svijetu*. Drugi je važan izvor *Kompendij socijalnog nauka Crkve* koji je izradilo Papinsko vijeće za pravdu i mir, a na čije proučavanje i korištenje su nas potaknuli i posljednji održani generalni kapituli Reda. Tu su i brojne nevladine udruge koje djeluju na tom području, svjetovne i vjerske, kršćanskog i franjevačkog nadahnuća. Ovdje je navedeno samo nekoliko mrežnih stranica:

Franciscans International: www.franciscansinternational.org

Pax Christi International: <http://www.paxchristi.net/international/eng/index.php>

Međunarodni odbor Crvenog križa i Crvenog polumjeseca: www.icrc.org

Peace Brigades International: <http://www.peacebrigades.org>

Ujedinjeni narodi: www.un.org

Ured visokog povjerenika UN-a za ljudska prava: <http://www.ohchr.org/EN/Pages/WelcomePage.aspx>

Meksički Institut za socijalni nauk Crkve: www.imdosoc.org

Također imajte na umu i rad *Caritasa*, koji ima međunarodne, nacionalne i lokalne mrežne stranice. Nacionalne biskupske konferencije diljem svijeta također pružaju vrijedne izvore podataka na svojim stranicama.

3. Opis praktičnog primjera. Giorgio La Pira – Političar i mirotvorac

Giorgio La Pira rođen je 9. siječnja 1904. u Pozzallu (Sicilija), gdje je proživio svoje prve godine života. Između 1920. i 1922., kao student u Firenci, počeo je ozbiljno shvaćati i preuzimati katoličke vrijednosti i produbljujući svoju vjeru, provodio je jednako vremena u molitvi koliko i u učenju. Nakon što je 1926. diplomirao pravo, ostao je živjeti u Firenci. Poput svoga duhovnoga nadahnitelja, budućeg blaženika Contarda Ferrinija, započeo je dugu karijeru kao profesor rimskog prava. Također se posvetio proučavanju *Summe* svetog Tome Akvinskog, jer ga je zanimala sveukupna struktura prava i teološke vizije kršćanstva. U međuvremenu, 1927. La Pira ulazi u Dominikanski treći red, a 1930. postaje članom utemeljiteljem *Svjetoavnog instituta kraljevstva Kristova*. Prema svom statutu, Institut „je zajednica laika ... koji su na poseban način posvećeni Bogu u službi ljudima“. Nakon ulaska, La Pira se zavjetovao na siromaštvo, poslušnost i čistoću celibata. Institut je dio velikoga duhovnog pokreta Trećega franjevačkog reda čije ciljeve i ideale promiče. Franjo Asiški – i njegov simbol i poruka mira i dobra – bila je bitna oznaka i stalan model u životu La Pira koji je također bio aktivan u Katoličkoj akciji po djelima milosrđa za siromašne. Godine 1934. u Firenci je osnovao udruženje *Kruh svetog Prokla* kako bi pomogao najsiromašnijima i beskućnicima. Tijekom Drugog svjetskog rata i nakon primirja, njemu su se utjecali Židovi, politički disidenti, nezaposleni, beskućnici i napušteni. Blisko je surađivao s firentinskim nadbiskupom kardinalom Eliom Della Costom u zaštiti Židova. Kroz svoju povezanost s kardinalom, La Pira je otkrio duboku „glad“ za Biblijom kao jednim sredstvom za tumačenje današnjice. Nakon primirja, 8. rujna 1943., na-

pustio je Firencu, preselio se u Fonterutoli blizu Siene te nakon toga otišao u Rim gdje je počeo pisati za *L'Osservatore Romano*. Tijekom 1946. izabran je u

Konstituirajuću skupštinu Talijanske Republike kao zastupnik kršćanskih demokrata te je postao jednim od glavnih tvoraca talijanskog Ustava. Godine 1950., zajedno s drugim istaknutim katoličkim laicima toga vremena, utemeljio je časopis *Cronache Sociali*. Također je objavio proglas *L'attesa della povera gente* (Očekivanja siromašnih), kojim je pozvao na punu zaposlenost. Godinu dana poslije, 1951., osjetio je poziv da se posveti miru u svijetu pa je 6. siječnja apelirao na Staljina za mir u Koreji. U lipnju je izabran za gradonačelnika Firence, a tu je dužnost obavljao u dva navrata, 1951.-1957. i 1961.-1965. Tijekom tih godina energično je radio na izgradnji grada po mjeri čovjeka koji bi svakome mogao osigurati radno mjesto, dom, školu, bolnicu i crkvu. Također je tražio da učini Firencu ne samo turističkim gradom već i centrom kulturnih i političkih događanja koja bi promicala mir i humanu i kršćansku civilizaciju. Pokušao je potaknuti mirotvornu akciju protiv nuklearnih prijetnja organiziravši *Konferenciju za mir i kršćansku civilizaciju* (1952.-1956.) kao i *Konferenciju gradonačelnika svjetskih glavnih gradova* (1955.). La Pira je bio promotor *Kolokvija za Mediteran* priređenog s ciljem promicanja mira i suživota među kršćanima, židovima i muslimanima. Prvi je takav susret u listopadu 1958. prvi put okupio Arape i Izraelce te Francuze i Alžirce kako bi razgovarali o gorućim pitanjima koja su dijelila te narode. Na poziv Sovjetskog Saveza, otputovao je u Moskvu u 1959. gdje se pred članovima Vrhovnog Sovjeta zauzeo za smanjenje napetosti i razoružanje. Prije odlaska na taj put, otišao je u Fatimu po Gospinu zaštitu. Također je pisao ženskim klauzurnim samostanima moleći ih da ga svojim molitvama prate na putu u SSSR. 24. siječnja 1960. susreo se s ekumenskim carigradskim patrijarhom Atenagorom I. Njihov je razgovor bio usredotočen na jedinstvo Crkve kao neizostavni put prema jedinstvu među ljudima i narodima. Bio je uvjeren da su molitve klauzurnih redovnica osigurale uspjeh i učinkovitost njegovim mirovnim naporima o čemu je

sestre redovito izvještavao kako bi i one bile uključene u ta nastojanja. Tijekom 1976. stao je u obranu nerođenih i pozvao na sveopće razoružanje. Giorgio La Pira umro je 5. studenog 1977. Pokopan je uz jednostavan obred, prema svojoj želji, na firentinskom groblju Rifredi. Dana 9. siječnja 1986. kardinal Silvano Piovanelli u Firenci je službeno pokrenuo postupak beatifikacije za ovoga velikoga katoličkog laika. Nastupajući uvijek s kršćanskog gledišta, bio je „trgovac nadom“ u svome gradu, u svome narodu i u cijelome svijetu.

4. Pitanja za razmišljanje i dijalog u bratstvu

1. Kako tvoje bratstvo gleda na ulogu laika u društvu?
2. Kako tvoje bratstvo pokušava „pozorno oslušivati, razlučivati i tumačiti razne znakove današnjeg vremena“?
3. Kako tvoje bratstvo može iskoristi ovaj dokument da se otvori „ljudskoj stvarnosti“ i usmjeri se „prema van, u društvenom kontekstu koji za nas predstavlja izazov“, kao što je od nas zatražio Generalni kapitul održan 2011.?